

23

D. D.
DISSERTATIO ACADEMICA,
DE
FINIBUS POENARUM,
IN PRIMIS
DIVINARUM,

QUAM,

*Suffragante Ampliff. Facultat. Philosoph. in Regia
ad Auram Academia,*

PRÆSIDE,

VIRO MAXIME REVERENDO atque CELEBERRIMO,

**D: NO CAROLO
MESTERTON,**

S. S. Theol. DOCT. nectnon Philos. Prim. & Ration. PROFESS.
Reg. & Ord.

Publice ventilandam modeste proponit,

ALUMNUS REGIUS,

SAMUEL DRACANDER,

Smolandus,

In AUDITORIO MAJORI, Die XVIII. Decembr.

A. O. R. MDCCLXV.

H. A. M. C.

ABOÆ, Impressit JOH. CHRISTOPH. FRENCKELL,

D: no JOHANNI WOIVALENIO,

Supremi Dicafterii ASSESSORI gravissimo, PATRONO
ac NUTRITIO propensissimo.

MÆCENATI MAGNO.

Gratissimum ob beneficia in se collata animum declarare, mos est, qui non instituto invaluit humano, sed ab ipsa naturæ lege suam ducit originem. Ne itaque mireris, *MÆCENAS MAGNE*, quod lætissimus hanc arripiam occasionem, ob plurima eademque maxima Favoris & Beneficiæ *TUÆ* in me documenta, submissam animi venerationem publice testificandi. Tertius jam agitur annus, *PATRONE OPTIME*, quo informatio Filiorum *IUORUM* dilectissimorum mihi fuit commendata; intra illud autem tempus tanta me exornasti benevolentia, quanta fieri potuit maxima. Levidense igitur hocce munus, quod in tesseram gratissimi animi & venerationis nunquam intermorituræ *TIBI* consecro, ut more *TIBI* solito, id est blando & sereno vultu, suscipias, humillimus oro atque obtestor. Spiritus dum hos regit artus, pro *TUA* salute & incolumitate ad DEUM O. M. supplices tendere palmas non desistam semper permanfurus,

*Nobilissimi NOMINIS Tui*Cultor devotissimus,
SAMUEL DRACANDER.

VIRO

Amplissimo atque Consultissimo,

D: no JOHANNI JANSSON,

In Territorio Saxonici Superiori & Inferiori Justitiæ
PRÆFECTO æquissimo,

BENEFACTORI certissimo, benignissimo.

Singularem, quo me nullo non tempore amplexus es, favorem dum in memoriam mihi revoco, spem concipio certissimam, fore, ut haud ægre laturus sis, quod pertenuis hæc lucubrationes *TIBI, AMPLISSIME ATQUE CONSULTISSIME VIR,* consecrare sustinuerim. Ac licet beneficiis *TUIS* collaudandis digneque prædicandis imparem valde me esse agnoscam; maximo tamen perfundor gaudio, tantam esse *TUAM* in me benevolentiam, ut gratissimi animi qualemcunque hac occasione testificationem in meliorem accipias partem. Verbis lepore ac sale conditis venerabundam exprimere mentem, dum meas exsuperat vires, ipse animus, summo gratitudinis affectu ardens, nunquam intermitteret, *DEO,* omnis felicitatis Statori sapientissimo, calidissima nuncupare vota, velit omnigena *TE* ornare felicitate, & in longam annorum seriem saluum fospitemque conservare. Ero dum vixero

Amplissimi NOMINIS TUI

cultor humillimus,

SAMUEL DRACANDER.

VIRO

Admodum Reverendo atque Præclarissimo,

D: no Mag. JACOBO MALMSTEN,

S. S. Theol. ADJUNCTO, nec non Ecclesiarum, quæ Deo
in Kimito, Hitis & Dragsfjerd colliguntur, PASTORI & PRÆ-
POSITO longe meritissimo, uti antea NUTRITIO opti-
mo, ita jam EUERGETÆ omni honoris cultu
perpetim prosequendo.

Tot tantisque a TE, VIR ADMODUM REVERENDE, per plures
abhinc annos cumulatus sum beneficiis, ut iisdem scalamo
adumbrandis non cultior aliqua, nedum rudis, quæ mea est, Mi-
nerva sufficiat. Ignoscas igitur benignissime, quod satius duxe-
rim, hæc Favoris TUI documenta venerabundo prætermittere si-
lentio, quam inconcinnis verborum ampullis molestiam TIBI exhi-
bere. Eorum interea memoriam animo pio identidem recolens,
vehementer gaudeo, animi TUI illam esse altitudinem, ut nullam
aliam messem ex largissimo beneficiorum TUORUM fato metendam
cupias. Accipe itaque, VIR ADMODUM REVERENDE, leve hocce
munulculum, ceu pignus venerationis meæ, tenuissimum licet, ni-
hilo tamen minus certissimum. DEUS O. M., qui divitiis sa-
pientiæ suæ TE beavit, ad senectam usque ætatem, in continuo
corporis animique vigore & flore omnigenæ felicitatis, saluum
TE & incolumem servet, in Ecclesiæ emolumentum Familiæque
TUÆ fulcrum ac solatium. Sic nullo non tempore vovebit

Admodum Reverendi NOMINIS TUI

Cultor humillimus,

SAMUEL DRACANDER.

VIRO

Plurimum Reverendo atque Clarissimo,

D: no JONÆ DRACANDER,

Ecclesiarum in Wilstad, Wåthult & Båraryd COMMUNI-
STRO meritissimo, vigilantissimo,

PARENTI INDULGENTISSIMO.

Quemadmodum omnia, PARENS OPTIME, post DEUM, TIBI accepta refero; ita & nihil pietati meæ convenientius est, quam ut Dissertatiunculam hanc, quæ *Fines Panarum, in primis Divinarum*, brevissime perstringit, TIBI submissa animi veneratione consecrem. Leviusculum est hocce munus, quo pietatem meam immortalē in TE, PATER INDULGENTISSIME, testificatam volo; sed satius est aliquod venerabundi & gratissimi animi exhibere documentum, quam nullum. Adspice igitur opus hoc chartaceum, quantumvis levissimum, qua emines paterna indulgentia. Quod ut multis a Te expetam, tanto minus necessarium est, quanto certius mihi jam ab ipsis incunabulis constitit Paternum TUUM in me Amorem esse uti tenerrimum, ita & constantissimum. DEUM benignissimum ardentissimis compellabo fuspiriis, velit TE, PATER AMANTISSIME, una cum MATRE suavissima, in annos bene multos salvum & felicem fospitare, ut omnes, quotquot Tui sumus, solatium habeamus dulcissimum, exoptatissimum. Ad cineres usque permanebo

PARENTIS INDULGENTISSIMI

Filius obedientissimus,
SAMUEL DRACANDER.

Perquam Reverendo atque Doctissimo

D: no JONÆ DRACANDER,

Verbi Divini MINISTRO in Wåthult & Båraryd laudatissimo, FRATRI ut unico, ita & æstumatissimo.

Licet, Frater Dilectissime, plures jam præterierint anni, quibus mutua caruimus præsentia, tantum tamen abest, ut fraternus noster amor intercapedine locorum temporumque diminutus sit, ut potius inde nova ceperit incrementa. Fecit autem intensissimus hic amor, ut opellam hancce Tibi dicatam voluerim, quam ut fraterna excipias benignitate, qua par est verborum observantia, expeto. Ego vicissim, quamdiu caducam hanc vixero vitam, pro Tua salute calidissimas ad DEUM fundere preces, nunquam desinam Tui,

FRATER Dignissime,

Amantissimus

SAMUEL DRACANDER.

Excellentissima summi Numinis attributa, indivulso adeo nexu, inter se juncta sunt, ut qui de uno eorundem dubitare haud veretur, eum de reliquorum veritate & certitudine, non melius esse persuasum, certo affirmari possit. Quod licet ita sit, nullo tamen non ævo exstiterunt perversi ingenii homines, qui unum aut alterum horum attributorum DEO minus recte tribui existimarunt; quoniam idem cum reliquis Ejus perfectionibus pugnare opinati sunt. Inter hos autem præcipue illi mihi commemorandi videntur, qui justitiam divinam, eamque in primis ejus affectionem, qua DEUS transgressoribus legum suarum, poenas infligit gravissimas, cum summa Ipsius bonitate & misericordia, haud conciliari posse arbitrantur. A quorum sententia non multum alieni sunt, qui licet concedant, iis, qui legem divinam violant, aliquas sustinendas esse poenas, contendunt tamen has non esse, nisi paternas DEI castigationes, aliumque non respicere finem, quam peccatoris emendationem; qui itaque non modo verum poenarum divinarum finem, satisfactionem nimirum justitiæ divinæ, sed æternam quoque earundem durationem plane negant.

Speci-

Specimen igitur editurus Academicum, cum in eo essem, ut scriptionis argumentum aliquod mihi seligerem, nullum mihi dignius visum est, in quo enodando virium mearum periculum facerem, quam præsens hoc: *de Finibus pœnarum, in primis divinarum.* Lubenter equidem agnosco, hanc materiem prolixiorē omnino requirere tractationem, quam quæ intra paucissimas coarctari possit pagellas; ideoque in eo unice mea versata fuit opera, ut quæ in hoc argumento maximi saltem essent momenti, pro temporis & facultatum angustia enuclearē. Quod si qualiscunque hic labor B. L. penitus non displiceat, erit de quo magnopere mihi gratulabor.

§. I.

Quid per pœnam intelligatur, notius quidem est, quam ut multis ejus definitionem constituere opus sit. Definivit eandem GROTIUS in *Jure Belli & Pacis, Lib. II. Cap. XX.* per *malum passionis, quod infligitur ob malum actionis*, a qua definitione haud multum discrepare videtur illa, qua nonnullis ex recentioribus Philosophiæ Moralis doctoribus, pœna dicitur: *consecrarium malum, tamquam motivum, cum actione libera fugienda copulatum.* Cfr. KOEHLERI *Jur. Nat. Exercit. II. §. 362.* In justam vero reprehensionem incurrit merito allata hæc GROTII definitio, quatenus in eadem nulla facta est mentio personæ, cui jus competit infligendi pœnas. Fallitur etenim in eo GROTIUS, quod contendat, per *naturam non esse determinatum, cui hoc debeatur jus, & naturam quidem indicare convenientissimum esse, ut id fiat ab eo, qui superior est, non tamen omnino demonstrare hoc necessarium esse.* Vid. *l. cit. §. III.* Enimvero re bene perpensa invenimus, nemi-
ni

ni tribui debere potestatem alios pœnis afficiendi, nisi idem sit superior seu imperans, atque inter potestatem legislativam & punitivam mutuum intercedere nexum. Quum enim imperantis sit de actionibus civium disponere, competit etiam illi jus, leges ipsis præscribendi, ad quas actiones suas componere tenentur. Eam quippe novimus esse hominis naturam atque indolem, ut ad aliquam actionem suscipiendam, non facile commoveatur, nisi perspiciat eandem sibi fore proficuum: nihil vero magis averteretur, quam quod damnum sibi allaturum opinatur. Ne proinde omnis vis & efficacia legum plane periret, necessarium fuit unicuique imperanti, pœnas in legis transgressores sancire, ut hoc vinculo ad exactam observantiam legibus præstandam adstringerentur. Duas igitur omnis legis constitutas esse partes constat; unam per quam definitur, quænam actiones sint faciendæ, quænam vero omittendæ, alteram qua indicatur, quænam mala atque incommoda sint subeunda iis, qui contra legis præscriptum agunt. Superioritas itaque imperii, qua quis in alium gaudet, in eo præcipue consistit, ut, qui superior est, subditum suum ad obedientiam sibi præstandam cogere possit, injuriamque per transgressionem legis sibi illatam pœnis vindicare. Ex his vero liquet, per pœnam nos aliud non intelligere: quam afflictionem illam, seu malum passionis, quod superior inferiori propter delictum, seu actionem legi adversam, infligit.

Stabilita vero notione pœnæ, superest, ut quid per finem ejusdem intelligendum sit indicemus. Quoniam itaque puniendi potestatem superioribus tantum vindicavimus, dicitur id nobis finis pœnarum: *quod imperans intendit, dum legis transgressores malis coërcet, seu ratio,*

propter quam subditorum delicta suppliciiis constringit. Verum quum inter pœnam & actionem, propter quam infligitur, mutua sit relatio, ex ratione ob quam delictum quoddam lege sit prohibitum, facile cognoscetur, cur, qui tale commiserit, hoc vel illo afficiatur supplicio. Quo igitur melius rationes atque fines pœnarum rite indagari possint, quam maxime e re est, non solum ad naturam imperantis, cui puniendi facultas tribuitur, sed etiam ad constitutionem legis, qua pœnæ definitæ sunt, sedulo attendere. Pro diversa scilicet imperantium ac legum ratione, diversi quoque erunt fines pœnarum.

§. II.

Duplicem statuit finem pœnarum HOCHSTETTE-
RUS in *Tract. de Jure Pœnar. Sect. 1. §. IV.*, unum compensatorium, alterum medicinale. Cum hac autem distinctione omnino coincidit eorum, qui eundem in internum & externum discescunt. *Cfr. BUDDEI Theol. Mor. P. III. Sect. VIII. Cap. IV. §. IX.* Finis internus seu compensatorius in ipsa justitiæ violatæ satisfactione consistit. Externus vero & medicinalis dicitur, qui utilitatem vel societatis alicujus vel singulorum hominum respicit. Quod finem quidem adinet compensatorium, de eodem plurimi diversimode statuunt. Scilicet non desunt, qui hunc non pœnis solummodo civilibus, sed etiam divinis intendi negant; aliis contra urgentibus eundem in foro quidem divino, non item in humano respici. Illis nimirum perplacet illud PLATONICUM: *nemo prudens punit, quia peccatum est, sed ne peccetur.* SENECA. *de ira L. I. c. 16.* Verum quam lubrico hoc assertum innitatur fundamento, id ulterius patebit, cum demonstrabimus primum finem, quem DEUS intendit, dum peccatores pœnis afficit,

cit, eum esse, ut justitiæ Ipsius per peccata violatæ satisfiat. Nec absolum quidem videtur asserere: imperantes etiam civiles ad hunc finem respicere debere; modo caute explicatur, quid intelligatur per justitiam, cui pœnis civilibus & humanis satisfieri debeat. Qui enim urgent, pœnam civilem, propter ejuscemodi finem sumtam, non injustam quidem, at inhonestam tamen esse, hi rite sibi non constant; pari quia ratione affirmari potest, DEUM, cui in puniendo tale est propositum, juste quidem sed non satis honeste agere, qua major in summum Numen cogitari nequit injuria. Finis pœnarum externi seu medicinalis varias iterum constitutas esse species novimus, quarum aliæ emendationem ejus, qui peccaverit, aliæ securitatem & utilitatem eorum, quibus injuria illata est, aliæ denique utilitatem quorumlibet respiciunt. Quemadmodum vero finis pœnarum divinarum compensatorius a plurimis negatur; ita & alii finem hunc medicalem, per pœnas divinas obtinendum, non admittere volunt. Quorum in numerum referri meretur LAMBERT. VELTHUYSEN, qui in *Tract. de pœn. div. & hum.* dicit: *pœnam divinam non habere pro fine exemplum aut correctionem, sed redditionem mali sensus pro demerito.* DEUM tamen pœnas peccatoribus infligendo, eorum emendationem & salutem haud raro intendere, in sequentibus, argumentis, ut speramus, haud contemnendis, probabimus.

§. III.

DEUS quemadmodum in res omnes a se creatas dominium exercet, nullis limitibus circumscriptum, sic in homines, utpote creaturas ratione præditas, imperio gaudet quam maxime absoluto, adeo ut non solum de vita & bonis ipsorum disponere valeat, verum etiam potesta-

rem summam habeat, certas ipsis præscribendi regulas, ad quarum tenorem actiones suas componere debent; eos autem, qui hoc facere recusant, gravissimis coercendi malis. Homo enim quum non modo vitam & existendi facultatem, sed omnes quoque animi dotes & corporis bona DEO accepta referat, tenetur sane, ex inviolabili iustitiæ lege, actiones suas secundum voluntatem summi Numinis instituere. Eum autem in finem DEUS in ipsa creatione hominem intellectu rationali & libera voluntate ornavit, ut non legem solummodo cognoscere valeret, sed facultate etiam instructus esset, ad eandem se suasque actiones componendi. Maximum vero huic juri divino in homines accedit incrementum, per continua illa & summa beneficia, quibus, ex ineffabili sua bonitate, DEUS univrsum genus humanum & unumquemque speciatim hominem cumulat. Quidni itaque homo eo lubentius Patris sui ac Conditoris Optimi imperio se subiciat, quo certius esse debeat convictus, legibus divinis nihil faciendum injungi, quam quod ipsi utile ac salutare erit, DEUMque, prout ens est benignissimum, non posse non ex felicitate hominum voluptatem capere quam maximam? Optime igitur BULFINGERUS in *Dilucid. Phil. Sect. IV. Cap. V.* "Solvat se dependentia sua a DEO in origine, conservatione & concursu; solvat se indigentia rerum cæterarum, quæ a DEO sunt, & in usus hominum a DEO conservantur; faciatque se suum quoad vires & facultates: qui suus esse vult in earundem usu & applicatione; qui se solvere gestit obligatione agendi ea potius, quæ DEO placent, quam quæ affectibus suis. Si fecerit, liber esto: si minus, agnoscat imperium; maxime paternum illud, quod DEUS exercet, bono creaturarum, non suo, quo non indiget, intentus."

§. IV.

Omnium imperiorum eam esse indolem ostendimus, ut facta rectaque manere nequeant, nisi leges in ipsis stabilitæ debita pœnarum sanctione muniantur; vindicat autem hoc sibi præ cæteris imperium divinum, ut in eodem inter delicta eorumque pœnas necessarius intercedat nexus. Qui etenim agnoscit aliquem existere DEUM, ipsi simul fatendum erit, omnes Eum possidere perfectiones, adeoque iustissimum & sanctissimum esse. Quum igitur DEO, ut optimo & sanctissimo, nisi optima placere non possint, sequitur sane, Eum gravissimo persequi odio, quicquid perfectionibus Ipsius repugnat. Quandoquidem autem eas hominum actiones bonas dicimus, quæ cum summis DEI perfectionibus conveniunt, malas e contrario, quæ iisdem repugnant, intelligitur profecto illas DEO acceptas esse, has vero Ipsi maxime displicere. Hinc Scriptura Sacra prouti plurimis in locis iustitiam divinam deprædicat; sic *Proverb. XVII. 15.* imprimis disertè affirmat: DEO *abominationi esse eum, qui impium justificat.* Quoniam itaque inter bonas & malas hominum actiones maximum est in foro divino discrimen, necessarium sane est, ut diversa plane ratione easdem compenset DEUS. Scilicet quia malas hominum averfatur actiones, tales cum iisdem jungit consequentias, e quibus cognosci potest, easdem Ipsi non esse probatas, id est, pœnas in earum auctores statuit gravissimas. DEUS voluntatem suam de actionibus hominum, sanctissimis patefecit legibus; quæ itaque sunt dictamina iustitiæ, sanctitatis & bonitatis Ejus. Qui proinde actiones committit iisdem repugnantes, iustitiæ divinæ adversatur, adeoque in divinam incidit vindictam. Primarius ideoque finis, quem DEUS intendit pœnas refractariis juris sui violatoribus infligendo, est iustitiæ

satisfactio; punit enim DEUS peccatorem, quoniam si supplicium ipsi condonaret, contra justitiam suam ageret. Quum vero inter perfectiones divinas summus sit concentus, adeo ut, quod uni earundem repugnat, id cum reliquis consistere nequeat; jure meritoque dici potest: DEUM peccata ulciscendo, non solum justitiæ suæ, sed sapientiæ quoque, omnipotentiae & reliquarum perfectionum manifestationem intendere. Præterea quum omnimoda sit hominis a DEO dependentia, summoque ille obligetur jure, omnes suas actiones ad DEI beneplacitum instituere, fieri omnino nequit, quin dum legem divinam transgreditur, summum hoc jus divinum, adeoque majestatem & excellentiam Numinis violat. Imperio enim divino semet subducere conatur, debitum DEO obsequium & reverentiam denegat, adeoque in ipsum DEUM rebellis fit. Quemadmodum itaque facile quisque largitur, Imperantium civilium id esse officii, ut subditos sibi rebelles gravissimis coërceant suppliciis, quia majestas imperii, ut sancta sit, quam maxime reipublicæ interest; quis proinde dubitet, DEUM, cui summa majestas & excellentia tribuenda est, pœnas a peccatoribus exigere infinitas, propter injuriam gloriæ suæ illatam? Adeoque ut verbis utamur HOCHSTETTERI *loc. sup. cit. §. VI. necessaria est injuriæ exæquatio, reparandum jus, nexus sarcindendus, vindicanda DEI auctoritas, tollenda offensio, non alio sane medio, quam pœna.*

§. V.

Brevissime quidem, at, ut speramus, sufficienter demonstravimus, primarium finem pœnis divinis propositum consistere in justitiæ satisfactione; quum vero haud pauci sint, qui hoc in negotio aliter sentiunt, operæ pretium judicamus, præcipua ipsorum argumenta examini subjice-

jicere. Contendunt vero suppliciorum irrogationem, quæ
 satisfactionem justitiæ pro fine habet, bonitati divinæ sum-
 moque amoris affectui, quo in universum genus humanum
 fertur benignissimum Numen, plane non convenire; im-
 pium autem esse de DEO vel cogitare, quod dolore creatu-
 rarum delectetur & exatietur. Verissimū fane est, DEO
 infinitam competere bonitatem & misericordiam: falso au-
 tem asseritur, eandem cum justitia & æquitate Ipsius con-
 ciliari non posse; hæc enim tantum abest, ut opposita sint,
 ut potius optime inter se conveniant. DEUS namque est
 bonus non solum relative, quatenus beneficentiam suam in
 res a se creatas exercet, sed etiam absolute, quatenus in I-
 pso nihil, quod non optimum & sanctissimum sit, reperia-
 tur. Vi autem bonitatis absolutæ, omne bonum necessario
 adprobat eoque delectatur; malum vero, quia suæ essentiæ
 sanctissimæ inimicum, odio habet & a se removet. Quam-
 vis itaque DEUS omnibus suis creaturis quam optime cu-
 piat, in dispensatione tamen beneficiorum suorum, boni-
 tatem suam absolutam sequitur, ideoque immorigeros le-
 gis suæ transgressores non præmiis sed pœnis afficit. Nec
 eam ob rationem tyrannidis insimulari potest, quia non
 ex imperii solum jure, id est propter majestatis suæ vio-
 lationem, sed naturali potissimum justitiæ jure punit, hoc
 est quoniam peccatum per suam naturam pœna dignum
 est, ipsaque igitur justitia divina postulat, ut qui in foro
 divino fontes sunt, suorum delictorum luant pœnas. Ve-
 rum levius adhuc argumentum est illud, quo asseritur:
 DEO nullam inferri posse injuriam, quia hæc damnum
 supponit illatum; inter DEUM vero & hominem quum
 nulla intercedat justitia commutativa, falsum esse, quic-
 quid de satisfactione justitiæ divinæ per pœnas obtinenda
 mone-

monetur. Licet enim DEO, tamquam summo rerum moderatori, nullum proprie loquendo inferri possit damnum, id tamen non obstat, quo minus homines jus Ejus sanctissimum sæpius violent. Injuriam vero dicimus actionem, qua quis alterius violat jus, seu quoniam obligatio & jus semper sunt correlata, injuria adpellatur actio, quam quis contra obligationem suam suscipit. Major autem cogitari sane nequit obligatio ea, qua hominibus injunctum est, ut legibus divinis obtemperantes sint; qui igitur hanc obligationem spernunt & negligunt, iidem summæ injuriæ rei merito censentur. Nostram vero quum non faciamus litem, utrum pœnarum irrogatio ad justitiam commutativam, an distributivam sit referenda? hæc enim quæstio, THOMASIO recte monente, otiosa est & nullius momenti: observare solum licet, satisfactionem justitiæ divinæ non minus esse necessariam, quamvis vel maxime justitia aliqua commutativa inter DEUM & hominem locum habere non posset.

§. VI.

Pœnas divinas, qua durationem, in temporales & æternas distingvi, res est notissima. Temporales dicuntur, quæ a peccatoribus in hac vita repetuntur; æternæ vero, qui in futura post hanc vita ipsos manent cruciatus & dolores æterni. Antequam vero de fine pœnarum æternarum aliquid statuere licet, primum probandum erit, vitam post hanc dari aliam & in eadem impios atque peccatores, æternas pœnas & cruciatus nunquam finiendos subituros esse. Horum primum quod attinet, non solum testimoniis Scripturæ Sacræ, sed argumentis quoque ex sana ratione petitis, evinci solet

im-

immortalitas animarum, vitamque post hanc esse futuram. Quæ quidem sententia eo firmiori innititur fundamento, quod nulla fere exstiterit culta ac morata gens, apud quam ejus vestigia quædam non reperiantur. Memorabilis sane est locus Euripidis in supplicibus: *Jam finite terræ mortuos gremio tegi, res unde quæque sumserat primordium, eo recipitur: spiritus cælo redit, corpusque terræ.* Secundum autem quæstionis hujus momentum quod concernit: an nimirum pœnæ damnatorum aliquos habeant terminos? si non omnino apodictice ex ratione demonstrari possit, easdem fore æternas; sententiam tamen, qua id statuitur, principiis rectæ rationis nulla ratione adversam esse nobis persuademus. Quum enim tanto graviolem oporteat esse pœnam, quanto major sit & excelsior persona, contra quam crimen commissum est, inter DEUM autem & peccatorem infinita sit distantia, quid magis rationi congruum erit, quam peccatori in DEUM æternas adeoque infinitas persolvendas esse pœnas. Nec videmus, quam ob rationem justitiæ & bonitati divinæ repugnet, aliquem gratiæ obtinendæ constituere terminum, ac iis, qui hunc neglexerint & spreverint, omnem ex æterna miseria & condemnatione evadendi spem adimere. Requirit sane justitia DEI, ut bonitatis suæ ac gratiæ, a peccatoribus contemptæ, vindictas capiat gravissimas. Proinde quum æternitas pœnarum rationi repugnare non videatur: Scriptura autem Sacra eandem expresse adfirmet, frustranei erunt illorum conatus, qui sibi & aliis aliter persuadere laborant. Quoniam itaque pœnæ damnatorum æternæ sunt durationis, adeoque omnem delinquentium emendationem excludunt, finis externus

seu medicinalis ipsis intendi nequit, unde sequitur, satisfactionem justitiæ divinæ unicum earundem esse finem.

§. VII.

Mala, quibus peccatores propter delicta ipsorum in hac vita a DEO affliguntur, poenæ dicuntur temporales, suntque eadem varii generis; aliæ enim ut necessariæ vitiorum consequentiæ & effectus spectari debent, ideoque poenarum naturalium nomine veniunt, aliæ vero ejus sunt indolis, ut inter easdem & peccata commissa nullum perspicere liceat nexum, quam ob rem eæ dicuntur positivæ & arbitrariæ. Verum hac & alia quavis poenarum temporalium divisione missa, inquiremus, an DEUS easdem peccatoribus irrogando, alium quendam finem, quam justitiæ suæ satisfactionem, obtinendum sibi proponat? Docet autem Scriptura Sacra, DEUM, pro ineffabili sua bonitate, universo generi humano per primorum parentum inobedientiam in gravissimam miseriam detruso, aliquod recuperandæ salutis destinasse medium, immo non modo ut gratiæ hujus fiant participes serio velle, sed etjam variis modis peccatores ad veram conversionem perducere. Huc merito referenda sunt mala & afflictiones, quibus eos, qui in peccatis suis perseverant, afficit & graviter coërcet, eum sane in finem, ut veram agendo poenitentiam vitam posthac suam emendent, eamque secundum DEI beneplacitum instituant. *Cfr. Job. V. 14.* Præter emendationem autem illorum, quibus poenæ hæ irrogantur, intendit etjam DEUS aliorum quorumvis salutem, qui nimirum poenarum exemplis deterriti admonentur, ut ab ejuscemodi actionibus committendis sedulo sibi caveant, quibus iram & indignationem divinam similiter in

in semet provocare possunt, atque hic quidem pœnarum temporalium finis in iis etiam obtinet casibus, ubi emendatio peccatoris præcipue non intenditur. Cujus igitur generis est pœna spiritualis *Rom. I. 28.* commemorata, quæ DEUS peccatorem in reprobam tradit mentem, ut hujus exemplo reliqui commonefacti, similiter gratiæ divinæ non resistent. *Cfr. Luc. XIII. 2. & seqq. I Cor. X. 6, n.*

§. VIII.

De finibus denique pœnarum civilium, quoniam propositi nostri ratio non ferat, ut copiosius agamus, quædam tantum monere animus est. Suprema in omni civitate habenda est Lex, ut salus reipublicæ promoveatur; ad hanc enim regulam non tantum universi cives, verum summi quoque imperantes, suas adtemperare tenentur actiones. Cum enim libertate sua & æqualitate naturali se abdicarunt homines unius arbitrio se subjicientes, id alium sane propter finem facere non potuere, quam ut saluti & securitati suæ prospicerent; quapropter & intelligitur, eos hoc sibi a principe stipulatos esse, ut reipublicæ & singulorum civium incolumitas & salus ipsi quam maxime curæ cordique esset. Inter reliqua autem jura majestatica, quæ unicuique imperanti competunt, haud minimi momenti est illud, quo ipsi potestas tribuitur, legum transgressores suppliciiis & pœnis coercendi, patetque igitur omnem principem circa hujusce juris administrationem ad salutem reipublicæ promovendam esse obligatum. Principalis itaque finis pœnarum civilium erit salus reipublicæ, ex quo sine generali, quænam speciales sint, facile judicare licet. Quadruplicem igitur pœnis civilibus propositum

litum esse finem statuimus; princeps enim, qui pœnas irrogat, vel id intendit, ut suam auctoritatem imperii-
que majestatem vindicet, vel ut emendationem delin-
quentis procuret, vel ut ei, cui facta est injuria, secu-
ritas præstetur, vel denique ut omnium & singulorum
civium incolumitas promoveatur. Nullam quidem ser-
vari posse rempublicam, nisi auctoritas imperii facta te-
staque maneat, non multa eget probatione: eos autem,
qui legem violant, in hanc imperii majestatem injurios
esse, æque evidens est. Imperantis vero quum sit offi-
cium, ne legum auctoritati quid detrahatur prospicere,
honoremque & venerationem debitam sibi vindicare,
incumbit sane ipsi, gravissima pœnarum irrogatione in
eos exemplum statuere, qui ipsius & imperii auctori-
tatem vilipendere audent. Hinc in omnibus rebus publi-
cis bene ordinatis, invenimus leges gravissima in eos
statuere supplicia, quibus crimen læsæ majestatis jure
imputari potest. *Cfr. Cod. FRIDER. Misg. B. Cap. IV. ad
VIII.* Atque ex iis, quæ jam dicta sunt, facile dirimi
potest quæstio: An pœnis civilibus intendatur satisfactio
justitiæ? Si etenim per justitiæ satisfactionem aliud heic
non intelligatur, quam compensatio & restitutio, quæ
juri principis violato debetur, non equidem videmus,
quid obstat, quo minus ad eandem recte respondeatur
affirmando. At si per justitiam intelligenda sit interna
facti alicujus moralitas, aliter pronunciandum esse con-
tendimus. In foro namque civili non alio quidem re-
spectu delicta puniuntur, quam quatenus reipublicæ sa-
lutem turbant & destruunt, nec principi, de fontibus
pœnas sument, id incumbit, ut in hujus vel illius cri-
minis intrinsecam malitiam inquirat, nisi eo ipso intel-
ligi

ligi possit, quam exitiosum idem reipublicæ evadere potuerit. Secundus poenarum civilium finis consistit in emendatione ejus, qui peccaverit. Quoniam enim adeo depravata ac perversa est plurimorum indoles, ut lenioribus mediis se corrigi non patiantur, necessarium fuit imperantibus, suppliciis atque poenis eos ad meliorem mentem reducere. Recte enim se habet, quod apud TACITUM est, *Annal. III. Corruptus simul & corruptor aeger ac flagrans animus haud levioribus mediis reslinguendus est, quam libidinibus ardescit.* Hinc vero ratio est arcessenda, cur qui idem crimen denuo commiserit, quam qui prima vice, gravius puniatur. *Cfr. Missg. B. Cap. XL. LIII. &c.* Fini autem commemorato in suppliciis capitalibus non relinquitur locus: dubium itaque hinc suboritur, utrum poenæ capitales in civitate bene constituta sint adhibendæ? Verum id tamen facile removetur, si perpendamus supplicia capitalia non infligi, nisi illis in casibus, ubi vel emendatio delinquentis frustra exspectatur, vel imperii majestas & reliquorum civium securitas valde periclitatur, si delinquentem vita frui permittatur. Tertium finem poenarum constituimus securitatem ejus, cui facta est injuria; civitati enim rite consuli non potest, nisi vita & bona civium debito muniantur præsidio. Hunc vero finem circa ea unice intendi crimina, ubi ab uno cive in alterum injuria illata est, per se patet. Quartus denique finis poenarum civilium nobis est utilitas & salus omnium civium. Poenis enim aut id intenditur, ne qui uni nocuit, in posterum aliis nocere queat, aut ut poena unius, reliqui a similibus perpetrandis criminibus deterreantur, quamobrem hic finis non securitatem mo-

do, sed emendationem quoque singulorum civium in se complectitur. Quo scilicet magis morati & virtutibus colendis dediti sunt cives, quoque tranquilliorē inter se degunt vitam, eo etiam feliciorem oportet esse reipublicæ statum. Licet verò pœnis civilibus ea non tribui possit vis, ut ad virtutem sectandam homines incitare valeant, magna tamen ipsis inest efficacia ad arcendos eorum animos a vitiorum & malarum quarumvis actionum exercitio, quocirca & in sententiis nostris capitalibus, dum pœna reo injuncta definitur, hæc adjici solent verba: *Sig sjelf til straff och androm til var-*

ning. Quæ autem ulterius circa finem pœnarum civilium monenda forent, ea, ne brevitatē nobis præscriptæ transgrediamur limites, hac occasione præterire cogimur.

TANTUM.

AUCTORI

Hujus Dissertationis Doctissimo;

INFORMATORI Fidelissimo.

Haud exiguam exinde percipio lætitiā, quod hac occasione mihi liceat indefessam Tuam in literis colendis industriam vel verbo tantum collaudare. Nostris studiis promovendis licet animum semper ita intenderis, ut vix nocēs Tibi reliquæ fuerint ad Tuas meditationes elucubrandas, improbum tamen atque indefessum Tuum laborem omnia impedimenta elusisse, probat Specimen hocce Academicum, quo fines poenarum in primis divinarum erudite & concinno admodum ordine perstringis. Ex intimo corde opto, velit DEUS O. M. semper Tuis laboribus prosperum largiri successum, & quibusvis faustis Tua exornare fata! Sic vovens permaneo

TIBI

Obstrictissimus

GUSTAVUS WOIVALENIUS.

Quemadmodum summum & sanctissimum est jus DEI in homines; ita & idem inviolabile esse oportet. Ne igitur pravi impune legem transgrederentur divi-
nam, placuit sapientissimo Numini poenis, delicto uni-
cuique proportionatis, justitiæ suæ violatæ gravissimas
sumere vindiectas. Hoc, Informator Optime, quum præ-
senti Dissertatione publice evictum iveris, non potui
non animi mei gaudium hisce brevissimis Tibi decla-
rare & ex pectore sincero vovere, ut DEUS præmia
quævis eruditione & virtute Tua dignissima Tibi lar-
giri, incolumemque Te semper sospitare velit! Sic ap-
precaturus permaneo.

TIBI

Additissimus

WILHELMUS WOIVALENIUS,